

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/41/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6620204294
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Štefan Baláž
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2021:6620204294.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Štefana Baláža a členov senátu JUDr. Ivica Hanuskovej a JUDr. Alexandra Mojša v spore žalobcu O. V., nar. XX. XX. XXXX, bytom V., E. XXX/XX, zastúpeného M. Z. S. X., M. H. X., V. XX/XXXX, proti žalovanému: Y. H., nar. XX. XX. XXXX, bytom V., P. U. XXX/X, zastúpeného M. S. Z. S., M. H. X., T. G. S. XX/A, X. o vydanie dedičstva oprávnenému dedičovi, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 6C/34/2020-82 zo dňa 2. júna 2021, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e**.

II. Žalobca **j e p o v i n n ý** zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu, o výške ktorej bude rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozhodnutia súdom prvej inštancie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobca pôvodne domáhal určenia, že je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosti v katastrálnom území X., evidovanej na LV č. XXXX a po zmene žaloby o vydanie dedičstva oprávnenému dedičovi. Tvrdil, že je jediným vnukom a neopomenuteľným dedičom po neb. S. V., rod. V., nar. XX. XX. XXXX, zomrelej XX. XX. XXXX, ktorá pre prípad svojej smrti zanechala závet. V dedičskom konaní vedenom pod sp. zn. 14D/551/2017, Nnot 158/2017 bol predvolaný na pojednávanie dňa 21. 09. 2017, kde sa dozvedel o existencii závetu, podľa ktorého po poručiťke mal dediť žalovaný. Počas pojednávania závet nerozporoval, závet považoval za platný, a preto jeho účasť v dedičskom konaní dňom pojednávania zanikla. Následne celé dedičstvo nadobudol žalovaný, ktorému bolo nadobudnutie dedičstva potvrdené uznesením okresného súdu zo dňa 22. 09. 2017 sp. zn. 14D/551/2017. Ďalej žalobca tvrdil, že závet odporuje zákonu a žalobca ako neopomenuteľný plnoletý dedič má dostať aspoň polovicu z majetku poručiťky, a preto sa podanou žalobou domáhal po prejednaní dedičstva relatívnej neplatnosti závetu. Podľa jeho tvrdenia má nárok, aby mu žalovaný ako neoprávnený dedič vydal pripadajúcu časť dedičstva po poručiťke, teda spoluvlastnícky podiel vo výške 1/2 v pomere k celku na nehnuteľnosti. Od momentu, kedy prejav vôle dovolávať sa relatívnej neplatnosti závetu došiel do sféry žalovanému, je záver v časti, v ktorej odporuje zákonu, neplatný. Keďže skutočnosť, že žalobca je oprávneným dedičom po poručiťke, nastala až potom, ako sa dovolal relatívnej neplatnosti závetu, teda až po právoplatnom skončení dedičstva, podľa žalobcu má voči žalovanému nárok na vydanie podielu z dedičstva v zmysle § 485 ods. 1 OZ.

2. Okresný súd po vykonanom dokazovaní zistil skutkový stav veci zhodný s tvrdením žalobcu, a teda, že poručiťka pre prípad svojej smrti zanechala závet, ktorým testovala všetok svoj majetok žalovanému, avšak zároveň zistil, že poručiťka zároveň v závete vyhlásila, že má neopomenuteľného dediča vnuka O. V., ktorý je synom jej nebohého syna O. V., ktorý zomrel v roku XXXX, ktorému nezanecháva nič z dôvodu, že počas života už nadobudol majetok, ktorý predstavuje jeho dedičský podiel na základe

darovania nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území V. na LV č. XXX, parcela č. XXX/X, XXX/X a XXX/X, a to rodinný dom so súpisným č. XXX, nachádzajúci sa na pozemku parcely č. XXX/X. Darovacia zmluva bola spísaná formou notárskej zápisnice pod č. N XXX/XXXX a Nz XXXXX/XXXX u notárky Z.. Z. V. a bola zavkladovaná pod číslom V XXXX/XXXX zo dňa 20.10.2005. Tento dar podľa vyjadrenia poručiťky v hodnote cca 150.000.- Sk žiadala započítať do dedičského podielu. Ďalej súd zistil, že dňa 21. 09. 2017 sa konalo pojednávanie v dedičskej veci po poručiťke, ktorého sa zúčastnil žalobca, ktorému bolo oznámené, že existuje závet, v zmysle ktorého je závetným dedičom X. H., teda žalovaný. Predmetom dedenia bol byt č. XX vo vchode XX nachádzajúci sa na 5. poschodí bytového domu so súpisným č. XXXX na parcele XXXX/X, zapísaný na LV č. XXXX pre katastrálne územie X. s podielom priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu v podiele XX/XXXX. Žalobca na pojednávaní prehlásil, že so závetom súhlasí, a teda súhlasil aj s tým, že závetným dedičom podľa závetu je žalovaný. Následne sa konalo ďalšie pojednávanie dňa 22. 09. 2017 už bez účasti zákonného dediča a dedičstvo nadobudol závetný dedič, t. j. žalovaný v celosti. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 22. 09. 2017.

3. Na základe takto zisteného skutkového stavu veci okresný súd vec právne posúdil podľa ust. § 479, § 484, § 485 ods. 1 OZ a žalobu zamietol, pričom dospel k právnomu názoru, že ak nastúpi dedenie zo závetu, neopomenuteľný a zákonní dedičia prestávajú byť účastníkmi konania vtedy, ak sa nedovolali neplatnosti závetu. Rozhodol v súlade s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo 26/2011. Žalobca bol účastníkom konania o dedičstve do momentu, kým neuznal závet. Žalobca závet nerozporoval a zároveň súhlasil s dedičským nástupníctvom podľa závetu. Podľa okresného súdu pokiaľ by žalobca nesúhlasil so závetom, čo sa nestalo, mal sa dovolať relatívnej neplatnosti závetu už v dedičskom konaní. Po ukončení dedičského konania nestala žiadna nová skutočnosť, ktorá by mala vplyv na určenie dedičstva. Súd pri rozhodovaní vychádzal zo skutočnosti, že aj samotná rozsiahla judikatúra poukazuje na to, že osoba, ktorá síce bola ukrátená na svojom dedičskom práve, ale zúčastnila sa pôvodného konania o dedičstve, sa môže nápravy domáhať iba cestou riadnych, príp. mimoriadnych opravných prostriedkov.

4. Navyše súd dal do pozornosti aj tú skutočnosť, že žalobca už počas života poručiťky nadobudol nehnuteľnosti, ktoré tvoria jeho dedičský podiel, ktoré sú zapísané na LV č. XXX, . nachádzajúce sa v katastrálnom území V. a žalobca teda nadobudol ešte pred smrťou poručiťky ako neopomenuteľný dedič darom dedičstvo od poručiťky, ktorá dar žiadala do dedičstva započítať. Dedičské podiely môžu byť započítané aj z darov, ktoré nie sú predmetom dedičstva (§ 484 Občianskeho zákonníka). Predmetom zápočtu bol teda dedičský podiel, ktorý žalobca ako potomok bezplatne dostal od poručiťky, pričom poručiťky výslovne prikázala, aby bol vykonaný zápočet darov s ohľadom na neopomenuteľného dedičstva, ktorý by sa mohol dovolávať relatívnej neplatnosti závetu. Žalobca sa nedovolal relatívnej neplatnosti závetu v dedičskom konaní, pričom spor o neplatnosť závetu je sporom o hmotné právo a táto otázka sa musela vyriešiť výlučne v dedičskom konaní. Žalobca sa mohol úspešne dovolávať vydania dedičstva výlučne v dedičskom konaní, v ktorom ale závet nespochybnil, a teda okresný súd dospel k záveru, že žalobca nemá aktívnu vecnú legitimáciu v konaní o vydanie dedičstva. Rovnako je zrejmé, že žalovaný nebol zvýhodnený oproti žalobcovi, keďže obaja nadobudli nehnuteľnosti od poručiťky.

5. O náhrade trov konania okresný súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP, pričom žalovaný bol v konaní v plnom rozsahu úspešný, a preto mu súd prvej inštancie priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

6. Proti rozsudku okresného súdu podal v zákonnej 15-dňovej lehote odvolanie žalobca z dôvodov uvedených v ust. § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) CSP, teda z dôvodu, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam; a že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietal, že prvostupňový súd neprípustne nahradil aktivitu žalovaného, keď do konania sám namiesto žalovaného vniesol skutkové tvrdenia (že žalobca za života poručiťky od svojej starej mamy dostal od nej dar, ktorý sa musí zarátať na jeho prípadný podiel z dedičstva) a o týchto zároveň vykonal dôkazy, čím súd porušil právo na spravodlivý proces a zaťažil konanie inou vadou. Namietal, že okresný súd opomenul skutočnosť, že zo strany notára nebol poučený o možnosti dovolať sa relatívnej neplatnosti závetu (keďže zákon už v súčasnosti neprikazuje notárovi

poskytnúť takéto poučenie), že v rozpore so zákonom dospel k záveru, že sa relatívnej neplatnosti závetu mohol dovoliť výlučne len v rámci dedičského konania a že na prípadnú nápravu mohol využiť len riadne a mimoriadne opravné prostriedky v dedičskom konaní, hoci v čase vydania rozhodnutia už nebol účastníkom dedičského konania. Rozsudok okresného súdu žiadal zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alebo zrušiť a rozhodnúť o žalobe tak, že jeho žalobe odvolací súd v celom rozsahu vyhovie.

7. Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu namietal tvrdenie žalobcu, že súd neprípustne nahradil aktivitu žalovaného, keď do konania sám namiesto žalovaného vniesol skutkové tvrdenia, že žalobca za života poručiťky dostal dar, ktorý sa musí zarátať na jeho prípadný podiel z dedičstva. Tvrdil, že žalovaný všetky uvedené skutočnosti uvádzal a namietal v konaní vedenom na okresnom súde č. k. 17C/5/2019. Na toto konanie žalovaný poukázal vo svojom vyjadrení k žalobe zo dňa 18. 12. 2021 a predmetný spis je pripojený ako dôkaz v tomto konaní. Namietal aj argumentáciu žalobcu o možnosti účastníka dedičského konania domáhať sa relatívnej neplatnosti závetu. Tento záver je v rozpore s platnou judikatúrou. Neplatnosť závetu pre rozpor s § 479 OZ je relatívna (§ 40a OZ), čo znamená, že súd môže k nej prihliadnuť iba vtedy, ak sa jej neopomenuteľný dedič v konaní o dedičstve dovoľá. V prípade, že tento dedič nebol účastníkom dedičského konania, môže sa svojho práva domáhať v občianskom súdnom konaní (v súčasnosti v civilnom sporovom konaní) podľa ust. § 485 - § 487 OZ. Nároky neopomenuteľných dedičov sú nárokmi na podiel zo všetkého zanechaného majetku, a nie na peňažnú úhradu povinného podielu z dedičstva (Občiansky zákonník, Svoboda a kol., r. v. 1994, str. 336). Pokiaľ by bol závet sčasti neplatný preto, lebo nespĺňa podmienky ust. § 479 OZ, ide o tzv. relatívnu neplatnosť. V takomto prípade sa závet považuje za platný, kým sa dedič dotknutý týmto závetom jeho neplatnosti nedovoľá. Keďže nárok neopomenuteľného dediča je súčasťou jeho dedičského práva, musí sa uplatniť už v rámci dedičského konania o prejednaní dedičstva, pretože nejde o jeho pohľadávku voči dedičom zo závetu. Žalobca ako zákonný dedič bol účastníkom dedičského konania, zúčastnil sa pojednávania dňa 21. 09. 2017, na ktorom bol oboznámený so závetom a s predmetným závetom súhlasil. Po tomto vyhlásení prestal byť účastníkom dedičského konania a dedičstvo bolo potvrdené ako závetnému dedičovi žalovanému. Pokiaľ by sa žalobca domáhal v rámci dedičského konania neplatnosti závetu, musel by dedičský súd na dedičský podiel žalobcu započítať to, čo dostal od poručiťky za života v súlade s príkazom poručiťky obsiahnutom v závete. Poukázal tiež na rozhodnutie Najvyššieho súdu publikované pod č. R 44/1986, podľa ktorého žalobu o vydanie majetku z dedičstva podľa § 485 OZ môže podať úspešne len ten, kto nebol účastníkom konania o dedičstve. Rozsudok okresného súdu považoval za vecne správny, a preto ho navrhol potvrdiť.

8. Krajský súd ako súd odvolací odvolanie prejednal viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) bez nariadenia pojednávania na prejednanie odvolania (§ 385 ods. 1 a contrario CSP) a rozsudok okresného súdu podľa ust. § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil z nasledovných dôvodov:

9. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2 toho istého ustanovenia, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

10. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s dôvodmi napadnutého rozhodnutia. Pri rozhodovaní okresný súd vychádzal z dostatočne a riadne zisteného skutkového stavu veci, z ktorého vyvodil aj správne právne závery. Odvolací súd nezistil, že by súd prvej inštancie porušil právo žalobcu na spravodlivý proces a zaťažil konanie inou vadou. Okresný súd bol povinný pri rozhodovaní o veci prihliadnuť na všetky dôkazy, ktoré v konaní vyšli najavo. Ale aj keby bolo pravdivým tvrdenie žalobcu, že súd neprípustne nahradil v konaní aktivitu žalovaného, keď do konania sám namiesto žalovaného vniesol skutkové tvrdenie, že za života poručiťky žalobca dostal od poručiťky dar, ktorý sa musí zarátať na jeho prípadný podiel z dedičstva, táto skutočnosť by nemala vplyv na závery okresného súdu o tom, že žalobca nemá aktívnu vecnú legitímáciu na podanie žaloby o vydanie dedičstva podľa ust. § 485 Občianskeho zákonníka z dôvodu, že žalobca bol účastníkom dedičského konania po poručiťke, v ktorom bol oboznámený s tým, že poručiťka zomrela so zanechaním závetu v prospech inej osoby - závetného dediča - žalovaného a žalobca ako účastník dedičského konania neplatnosť závetu nenamietal. Závery okresného súdu korešpondujú so závermi kolektívu autorov (Občiansky zákonník, Svoboda a kol. r. v. 1994, str. 336), na ktoré stanovisko poukázal žalovaný v písomnom vyjadrení

k odvolaniu. Žalobca prestal byť účastníkom dedičského konania po oboznámení sa so závetom po tom, keď prehlásil, že so závetom súhlasí. Nárok neopomenuteľného dediča je súčasťou jeho dedičského práva, a preto sa musí uplatniť v dedičskom konaní o prejedaní dedičstva. V tomto smere sa okresný súd správne stotožnil a odkázal na rozhodnutie publikované pod č. R 44/1986 a odvolací súd na zdôraznenie správnosti dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie poukazuje aj na komentár k § 485 ods. 1 Občianskeho zákonníka (Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax (komentár) II. Vydavateľstvo Eurounion, 2015, str. 2141), podľa ktorého predpokladom pre postup podľa ust. § 485 OZ je skutočnosť, že rozhodnutie o prejednaní dedičstva nadobudlo právoplatnosť. Za oprávneného dediča je totiž považovaný len ten, kto mal mať v dedičskom konaní postavenie dediča, avšak z rôznych dôvodov (napr. pretože bol neznámeho pobytu, dodatočne sa našiel závet) došlo k prejednaniu dedičstva bez neho a nadobudnutie dedičstva bolo potvrdené inému, alebo mu bolo potvrdené vo väčšom podiele, ako by mu patrilo. Aplikčná prax prevažne považuje za oprávneného dediča pre účely § 485 OZ iba osobu, ktorá nebola účastníkom dedičského konania (k tomu pozri vec sp. zn. 21Cdo 4902/2009 NS ČR). Podľa názoru odvolacieho súdu takýto záver je síce poznačený formálnym prístupom, ale zodpovedá ust. § 485 ods. 1 OZ, ktorý ukladá povinnosť tomu, kto dedičstvo nadobudol, vydať oprávnenému dedičovi majetok, ktorý z dedičstva má, len v tom prípade, ak je naplnená hypotéza právnej normy, a teda, že sa po prejednaní dedičstva zistí, že oprávneným dedičom je niekto iný. V súdnej veci sa nezistilo po prejednaní dedičstva, že oprávneným dedičom je niekto iný. Pokiaľ žalobca mal za to, že závet je neplatný, mal sa domáhať relatívnej neplatnosti závetu v dedičskom konaní, a nie vydania dedičstva oprávnenému dedičovi podľa § 485 OZ po právoplatnom skončení dedičského konania. Odvolací súd vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti rozsudok okresného súdu v celom rozsahu ako vecne správny potvrdil, a to aj vo výroku o náhrade trov konania, ktorý výrok je závislý od rozhodnutia vo veci samej.

11. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd taktiež podľa ust. § 255 ods. 1 CSP, podľa zásady úspechu v konaní a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu s tým, že v zmysle § 262 ods. 2 o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

12. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t. j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).